

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ

Číslo 4

duben 2010

Hora na hoře, ta kuželovitá, ta věžovitá, ta zase podoby zvonu, ta s troskami hradu na temeni, ta s věncem stromů, a celá porostlá lesem, ta zase se skalním temenem holým, jedna krásnější než druhá a nejkrásnější celý ten oblouk Středohorský.

F. A. Borovský, B. Bernau: Čechy. Díl VII. Středohoří, 1892

KE SKALÁM POD VAŇOVSKÝM VRCHEM

Letos mohu již zmínit výlet za skalními útvary pod Vaňovským vrchem, což jsou různé čedičové žíly, vystupující ze země na svahu k Labi mezi Dolními Zálezly a Vaňovem. V tomto předvegetačním období je ve zdejších listnatých lesích vše vidět daleko lépe než při pozdějším olistění.

V pátek 20. března jsem se vypravil na vlak v 8,00 do Prahy a dosáhl zastávky Dolní Zálezly v 10,42. Následoval ze začátku velice strmý výstup podél místního značení směrem do Chvalova až do místa, kde se místní značená cesta napojuje na dále již mírnější cyklotrasu 3090. Po této vyasfaltované úzké pěšince pak do vesničky Chvalov se zcela jedinečnými výhledy, hlavně na protilehlé vrcholky a horské hřebeny. Poté jsem obešel Vaňovský vrch po silnici ve směru na Podlešín a odbočil po modré značce ke známým skalkám, které jsem již dříve navštívil v červenci 2004. Byl jsem však trochu zaskočen množstvím přetrvávajícího sněhu na svazích a postup ve sněhu byl obtížný pro nebezpečí uklouznutí.

Podařilo se mi dostat se k jedinečným skalním útvarům zvaným "Milenci", což jsou dvě čedičové zdi, čnicí vysoko ze země těsně vedle sebe. Po nezbytném fotografování a hledání míst na příkrém svahu, odkud tyto skalní útvary vypadají nejfantastičtěji, jsem se rozhodl přetraverzovat po svahu šikmo proti toku Labe na modře značenou turistickou cestu, sestupující do Vaňova. Nade mnou se táhnul široký oblouk skal a cestou jsem obcházel další menší čedičové skalky. Po delším úsilí se mi záměr podařil díky tomu, že s klesající výškou postupně zmizel sníh a díky teleskopické hůlce, která mi pomáhala udržovat na svahu stabilitu, pokud bylo možno jít vzpřímeně a též díky koženým rukavicím, které mi chránily ruce při přelézání vlhkých skalních sutí, kde bylo nutno se pohybovat "po všech čtyřech". Velice pomáhaly ze země obnažené kořeny stromů a dutiny ve stromech na přidržování se proti uklouznutí. Za těchto podmínek již nebylo možno věnovat se obhlídce dalších skalních oblastí, jako je Jozefínka a Panenská skála. Po modré značce byla již snadná cesta do Vaňova na zeleně značenou cestu a podél Labe do Dolních Zálezel. Cesta je v tomto úseku již pohodlná, i když občas vystupuje do značné výšky nad úroveň řeky.

Ze začátku vede od Vaňova lesem cesta, která je jakousi sochařskou galerií dřevěných vyřezávaných fantastických pohádkových bytostí lidí a zvířat, malých i velkých různě zbarvených,

kde i jedna kroutící se velká větev má hadí hlavu. Galerie sleduje cestu v délce asi půl kilometru. Poblíže zmíněného "hada" tryská ze stráně pramínek vody vyvedený dřevěnou trubkou s vodou velice dobré chuti. Dále pod cestou prohání pramen malé mlýnské kolo. Neměl jsem však již mnoho času nazbyt vše si blíže prohlížet, neboť jsem chtěl stihnout vlak v Dolních Zálezích. Podařilo se mi odjet vlakem v 16,42 do Ústí nad Labem, odkud jsem pokračoval přímým rychlíkem stavicím až v Praze. Doma jsem byl díky tomu asi v 19 hod. Výlet byl po dlouhé zimní nečinnosti dosti náročný, ale viděl jsem za ten den mnoho krásného a zajímavého.

Emanuel Otavský

PŘÍRODA NÁŠ KRAJ OBDAROVALA VZÁCNÝM DAREM - JISKŘIVOU KRÁSOU ČESKÉHO GRANÁTU - ANEB CO S TÍM MÁ SPOLEČNÉHO LOT

Krásu českého granátu (pyropu) nejvíce oceníme ve špercích. A ty se nyní zase dostala na výsluní oblíbenosti. To, co svátečně nosily naše babičky a prababičky, chceme mít i my. Něco se ale nějak zvrtilo. V současnosti šperky, které se prodávají jako granátové - granátové nejsou. Často se jedná o levnější almandiny, kterým chybí ta jiskřivá barva krve, nebo o nějaký jiný kámen, či dokonce jen o sklo.

V kraji kolem Třebívlic, Šepetel a Podsedic každý ví, že tak velké granáty - jako jsou v některých současných špercích - nemohou být pravé. Prostě proto, že tak velké kusy nejsou a pokud by se takový našel, byl by nesmírně vzácný a velmi drahý.

Velikost našeho poctivého granátu se v průběhu 18. století ustálil v měření na LOTY. Princip takového měření a třídění byl snadný. Vycházelo se z toho, kolik kusů granátů přicházelo na jeden lot. Bylo to 17,52 gramů. Někdy je uváděn tak zvaný "starý lot" - 16,60 gramů. Velikost zm byla rozhodujícím měřítkem ceny. Čím méně zrn na lot, tím byla cena kamenů větší. Samozřejmě, že lot musel obsahovat zrna stejné velikosti.

Loty se číslovaly. Například číslo 200 znamenalo, kolik je granátů na jeden lot. Granáty s číslem 200 byly nepatrné ceny. Naproti tomu například granáty, kterých bylo na lot jen 24 - byly vzácné. Číslo ale nemohlo být ledajaké. Mělo svoji zákonitost. Většinou byly tyto hodnoty: 8, 16, 24, 32, 40, 50, 60, 70, 75, 90, 110, 150, 165, 200, 300 a nad 400. Třídění se tedy věnovala velká péče. Velké granáty se do lotů nikdy nezapočítávaly. Statistika dokázala, že ve sto kilogramech se nacházely dva až tři kusy dvaatřicítky. Největší nalezený granát je v Drážďanech zasazený v řádu Zlatého rouna

Tak velké kusy, jaké jsou ve špercích nyní i jen trochu informované lidi upozorňují, že ten pravý kámen barvy krve, to prostě být nemůže. Však nás o tom nedávno informovala televize. Ale i takový šperk je krásný a potěší naše srdce. Vždyť na ty pravé velké granáty by stejně většina z nás neměla.

Růžena Schweizerová

MALÍŘ ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ

V měsíci dubnu si připomínáme výročí narození malíře Emila Filly, který se proslavil nejen kubistickými obrazy, ale i krajinomalbou. Narodil se 4.4.1883 v Chropyni u Kroměříže a většinu života strávil v Praze. S krajinou Českého středohoří se poprvé setkal v roce 1930, kdy zavítal se svým přítelem dr. Vlastimilem Jurenem do Loun a Třebenic. V té době se věnoval jiným námětům, ale České středohoří se usídlilo kdesi v jeho nitru a pozvolna "uzrávalo". Od roku 1939 do roku

1945 byl Emil Filla vězněn v koncentračním táboře Buchenwaldu. V té době na Středohoří velmi často vzpomínal a ve své knize "O svobodě", kterou zde napsal, se vyznával z lásky k tomuto kraji. Snad právě tyto vzpomínky mu dodávaly sílu přežít útrapy Buchenwaldu. Po návratu z vězení se Emil Filla dlouho zotavoval a od roku 1947 vždy v létě přesídlil na zámek v Peruci, odkud chodil malovat středohorskou krajinu, již se věnoval do své smrti v roce 1953. Namaloval rozsáhlý soubor panoramatických obrazů Českého středohoří. Ve svém posledním dopise, který napsal E. Drahošovi 9. února 1953, píše:

"Těším se těším, že zas v létě se podívám na náš kraj, že se zas dostanu do Třebenic a odtud k těm vrchům tajemným a kouzelným a že zas objevím nové krásy. Už se nechci tolik honit abych každý den měl ulovenou kořist, chci dobře vychutnat tu zvláštní a podivnou krásu jen takových končin, kde bych mohl definitivně si přenést na plátno i tu ponurost i tu zvláštní roztouženost nějakého posezení nad dálným obzorem tak vábíciho k zamyšlení a kontemplaci nad osudem světa a člověčenstva. Chci z těch vidin vykouzlit pravé kouzlo, které má člověk v jejich blízkosti..."

Jana Haasová

Emil Filla: U Slavětina, 1952. 31 x 109 cm. Lavírované barevné tuše

AKCE

Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích, agentura Modrý z nebe, Městská kulturní zařízení Litoměřice pod záštitou starosty Ladislava Chlupáče

pořádají u příležitosti 200. výročí narození K. H. Máchy

ve dnech 14. - 16. 5. 2010 Litoměřický Tamtam - Máchovský multimediální festival.

Bližší informace o dalších programech festivalu najdete na

<http://www.czechlit.cz/literarni-pozvanky/tamtam/>

V rámci festivalu se v sobotu 14. 5. 2010 v 10,00 hod. uskuteční **POUŤ NA RADOBYL** s básničkou a členkou volného sdružení Poutníci Českého středohoří Věrou Bartoškovou a regionálním historikem Pavlem Koukalem.

Romantická "Máchovská pouť" a putování nemají jasný cíl, ale nejsou bezcílné. Cílem je pouť sama o sobě, i když neurčitá a neukončitelná. Je pozůstatkem odkazu našich dávných předků, kteří přírodu a krajinu uctívali a posvátnost byla všude kolem nás. Krajina Českého středohoří patří k těm vzácným místům, kde i dnes můžeme "bezcílně" putovat, být u vytržení z její nádhery a blaženě se kochat každým detailem v celé scénérii putovního dne. A proto je každá "pouť" neopakovatelná.

Věra Bartošková

A JEŠTĚ TROCHU POESIE...

Věra Bartošková

Stmívání na Holáčku

Milešovka
na dosah a za kopcem
Košťálov
sotva znatelný
Oltářík
nejbližší potemnělá
silueta
hradní věž
Vlastislav

zkřehlými
prsty připisují špačkem
do užmoulaného sešitku
vzkaz Poutníkům
za bránu světa

a zpět
do poutního hrnce
na okraji
všehomíra

jakoby z celého
vesmíru
až na vrcholu
Holáčku
schouliło se
vyplašené lidské
srdce

Jak do pelíšku

Jana Haasová

Košťálov

Strmíš nad krajem
kam Země vtiskla
slzy pyropů

Nastavuješ slunci
tmavé čelo
ani trochu chmurné
zjara jeho vrásky
rozkvétají zlatem
tařice

A další vzácné květy
v čedičové louce
srdce botanika jásá

Mihne se nečekaně
třepotavým letem
křídla žlutavá
proti modrému nebi

Už není sám
je jich víc a letí výš
až tam, kde člověk
zanechal své dílo
kamenné

Minulost se zvolna
propadá do času
svědkem zůstává
strážisté opuštěné
kde každý kámen
pamatuje ruce člověka

Vítáme všechny naše poutníky i další milovníky Českého středohoří!

Rádi bychom, aby tento malý časopis, popularizující naši milovanou krajinu, vycházel měsíčně, byl pestrý a podílelo se na něm více autorů. Uvítáme vaše podněty - články, citáty, tipy na výlety, básně a pozvánky na kulturní akce, vztahující se k Českému středohoří, které rádi uveřejníme. Zasílejte je, prosím, na moji níže uvedenou e-mailovou adresu. Předem děkuji

Jana Haasová

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ: redaktor Jana Haasová, e-mail: haasova.jana@centrum.cz,
Roderick Slavík, Věra Bartošková, Květa Roznětinská, Růžena Schweizerová, Jiří Slabyhoudek, Bohumil Škrabal, ing. Jiří Pokorný s rodinou, Jaroslav Rosssler, Jan Parkos, Aleš Kryšpín